

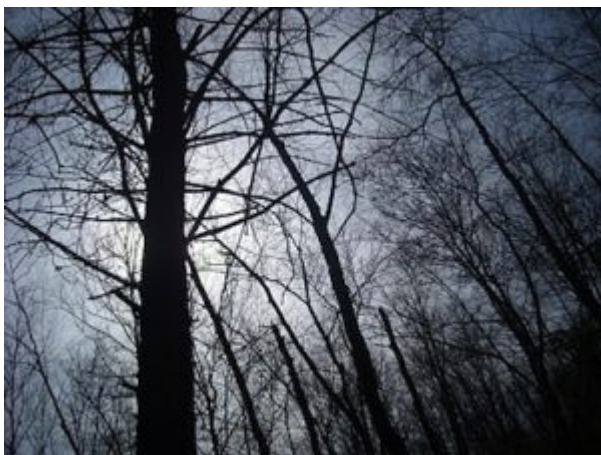
Ἡ ραθυμία, ἡ ἄλλη ὄψη τῆς βίας (Κορναράκης Ἰωάννης Ὁμότιμος Καθηγητῆς Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας καὶ Ἐξομολογητικῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή](#)

Ἡ δαιμονικὴ βία, στὴ λανθάνουσα λειτουργία της μέσα στὸν ἀνθρώπινο ψυχισμό, δείχνει ἕνα ἄλλο πρόσωπο, πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἡ πρώτη ἐντύπωση μᾶς δίνει νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅταν ἡ βία αὐτὴ εἶναι ἔκδηλη καὶ ἐμφανῆς καὶ ἄμεσα καταστροφικὴ.

Ἡ λανθάνουσα βία, δηλ. ὁ ἀφανῆς καὶ ἀνύποπτος καὶ ἀθόρυβος τρόπος λειτουργίας τῆς βίας, στὰ πρῶτα της βήματα, μέσα στὸν παραδείσιο χῶρο, σφραγίζει πολὺ βαθειὰ καὶ σχεδὸν ἀνεξίτηλα(;) τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο μὲ τὸν πιὸ ἀπατηλὸ χαρακτήρα της· τὴ ραθυμία!

Στὴν κοινὴ λογικὴ ἢ ραθυμία, ἢ νωχέλεια, ἢ ἀβελτηρία καὶ γενικὰ ἢ παραλυτικὴ ἀδράνεια τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, φαίνεται σὰν μία συμπεριφορὰ ἢ ἐνέργεια ἐντελῶς ἀντίθετη μὲ τὴν ἔννοια τῆς δυναμικῆς ἢ ἔντονα ἐπιθετικῆς συμπεριφορᾶς τῆς βίας. Βία καὶ ραθυμία φαίνονται σὰν δύο ἀντίθετες καὶ ἐντελῶς διάφορες, μεταξύ τους, συμπεριφορὲς καὶ λειτουργίες τοῦ ἀνθρώπινου ψυχισμοῦ.

Κι ὅμως! Ἡ ραθυμία καὶ μάλιστα στὴν ὑπαρξιακὴ τῆς ποιότητα καὶ ἐκδοχὴ, εἶναι τὸ ἄλλο, ἀπατηλό, πρόσωπο τῆς δαιμονικῆς βίας. Κι αὐτὸ εἶναι αὐτονόητο. Ἐὰν εἶναι στὴ φύση καὶ στὸν λειτουργικὸ-δυναμικὸ χαρακτήρα τῆς βίας νὰ... βιάζει, δηλαδὴ νὰ καθηλώνει σὲ δουλεία καὶ αἰχμαλωσία, σὲ ἀλύτρωτη ὑποταγὴ καὶ σὲ ἀθεράπευτη παγίωση, τὸν ἀνθρώπινον ψυχισμό, τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ εἴδους βιασμοῦ τοῦ ψυχισμοῦ αὐτοῦ, εἶναι ἀκριβῶς ἡ κατάσταση τῆς ὑπαρξιακῆς ἀδράνειας καὶ νωθρότητας, δηλ. τῆς ραθυμίας.

Περνώντας ἐπομένως ὁ ἀδαμικὸς ἄνθρωπος, στὸν ἀμετάκλητα δουλωτικὸ, γι' αὐτόν, χῶρο τῆς ἐξουσίας τῆς βίας, περιεβλήθη τὰ σιδηρὰ τῆς δεσμᾶ, ἀφοῦ ἡ βία καθήλωσε τὸν ἀνθρώπινον ψυχισμό στὴ δουλεία μιᾶς ἀθεράπευτης πλέον ὑπαρξιακῆς ραθυμίας καὶ μιᾶς βαθειᾶς ψυχοδυναμικῆς ἀδρανείας, ὥστε νὰ φαίνεται πλέον ἀδύνατη ἢ ἐπιστροφή του ἀπὸ τῆ... βία.

Φαινομενικὰ εἶναι πάντα ἀπορίας ἄξιο τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἄδὰμ δὲν μπόρεσε, προκαλούμενος ἀπὸ τὸ Θεὸ μ' ἓνα ὄντως ἀφυπνιστικὸ ἐρώτημα “Ἄδὰμ, ποῦ εἶ;”, νὰ ἐπιστρέψει στὸ χῶρο τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ πάντοτε ἀνοιχτὸ γι' αὐτόν μονοπάτι τῆς μετανοίας.

Ὁ Ἄδὰμ, τὴ στιγμὴ ποὺ ἀπαντοῦσε στὴν πρόκληση αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, εἶχε ἤδη μπροστά του ἀνοιχτὴ θύρα μετανοίας, ποὺ κρατοῦσε τὴν εἴσοδό της, ἐπίμονα ἐλεύθερη, ἢ ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Κι ὅμως. Ὁ Ἄδὰμ δὲν μπόρεσε νὰ περάσει τὸ κατώφλι τῆς θύρας αὐτῆς. Ἔμεινε καρφωμένος σὲ μία ἀδράνεια καὶ ἀκίνησι ἀμετανοησίας, ὅπωςδήποτε ἐντυπωσιακῆς, γιὰ τὸ βάθος καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ ἀδαμικοῦ ψυχοδυναμισμού, ποὺ κρατοῦσε καθηλωμένο (στὴν ἀμετανοησία αὐτῆ) ἢ δεσποτεία τῆς δαιμονικῆς βίας.

Πάντως, ψηλαφώντας πάρα πέρα τὶς βαθιὲς καὶ οὐσιαστικὲς, γιὰ τὴν ἀλλοτρίωση τοῦ ἀδαμικοῦ προσώπου, συνέπειες τοῦ πρωτογενοῦς μπολιάσματός του, μὲ τὸ δουλωτικὸ, γι' αὐτὸ τὸ πρόσωπο, ἰδὸ τῆς δαιμονικῆς βίας, στὴν προβληματικὴ του ἀντίσταση στὴ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή στὴν ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ, φθάνουμε σὲ μιὰ πιὸ συγκεκριμένη διαπίστωση, ὅτι δηλ. ἡ ντροπὴ φαίνεται, ἐκ πρώτης ὄψεως, νὰ ἀποτελεῖ τὸν ἐσώτερο πυρήνα τῆς ὑπαρξιακῆς ραθυμίας, σὰν ἀντίσταση τοῦ ἀδαμικοῦ ἀνθρώπου στὴ μετάνοια καὶ ἐπομένως στὴ δυνατότητα τῆς σωτηρίας

του. Πράγματι! Ένα βασικό “σκάνδαλο”, στο οποίο παγίδευσε ή δαιμονική βία το άδαμικό πρόσωπο, ήταν ήδη ή αίσχυνη, ή ντροπή!

Οι πρωτόπλαστοι, μετά την παράβαση της έντολης του Θεού, είδαν έντρομοι και καταντροπιασμένοι την ταπεινωτική γι’ αυτούς, εικόνα του έαυτού τους, σε σχέση με το κάλλος, που προηγουμένως είχε ή εικόνα αυτή, προικισμένη καθώς ήταν με τὰ θεόκτιστα χαρίσματα του “κατ’ εικόνα”.

Άλλά, καθώς τελούσαν πάντοτε κάτω, από την καθοριστική πλέον για τη ζωή τους, αίχμαλωσία της δαιμονικής βίας, διάλεξαν τον χειρότερο τρόπο για τη θεραπεία του φόβου τους και της ντροπής τους: το “κουκούλωμα” της γυμνότητάς τους! “Έραψαν φύλλα συκής” για να καλύψουν αυτή τη γυμνότητα. Με φτηνά και σαθρά “έπιχειρήματα” (“φύλλα”) προσπάθησαν να ξεγελάσουν τον έαυτό τους και να κρυφτούν, κυριολεκτικά, πίσω από το δάκτυλό τους, για να μη βλέπουν την ταπεινωτική γι’ αυτούς εικόνα του. Το κουκούλωμα αυτό της γυμνότητας τών παραβατών της έντολης του Θεού, τόσο εύλογο και τόσο... άθωο, λειτουργεί, στην περίπτωσή τους, ως προσπάθεια άπωθήσεως (καλύψεως) της ένοχής τους για τη γυμνότητα αυτή. Πρόκειται έδω για το χειρότερο έκβιασμό του έαυτού μας από τον έαυτό μας.

Όταν ή προσωπική μας εικόνα είναι ταπεινωτική στα μάτια του έαυτού μας, όταν ντρεπόμαστε για τον έαυτό μας, άσκοϋμε συχνά, τη βία του κουκουλώματος. Κλείνουμε τὰ μάτια μας στην πραγματικότητα του καταντήματός μας και τὰ κρατάμε όρθάνοιχτα μπροστά στις ψευδαισθήσεις και φαντασιώσεις μιᾶς εικόνας του έαυτού, όπως τη θέλουμε και όπως μάς άρέσει.

Η φυγή αυτή από την πραγματικότητα της ταπεινωτικής για μάς εικόνας του έαυτού μας, στις ψευδαισθήσεις και φαντασιώσεις αυτές είναι μία βίαιη (“άσυνείδητη”) φυγή στο χώρο της άμετανοησίας, γι’ αυτό που τώρα είμαστε.

Το είδος έξάλλου αυτό της βίας, που φρουρεί άγρυπνα το χώρο της άμετανοησίας, το άποκαλύπτει ξεκάθαρα ή αντίδραση του άδαμικού ανθρώπου στην πρόκληση για μεάνοια, μπροστά στην όποια τον έθεσε ο Θεός· “Αδάμ, ποϋ εί;”!

Όντως! Φόβος και φυγή συνθέτουν το είδος της βίας, κάτω από την όποια κρατείται δουλωτικά ο παραβάτης της έντολης του Θεού, άδαμικός άνθρωπος.

-“Εφοβήθην καὶ ἐκρύβην”, ὁμολογεῖ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τὴ στιγμὴ, ποὺ ὁ Θεὸς τὸν καλεῖ σ’ ἓνα νέο διάλογο μετανοίας. Φόβος καὶ κρύψιμο τοῦ ἑαυτοῦ πίσω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του! Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντιφατικὸ καὶ συγκρουσιακὸ, ἐνδοψυχικὸ, εἶδος τῆς βίας, τῆς δαιμονικῆς βίας, ποὺ φρουρεῖ ἐπίμονα κάθε θύρα μετανοίας τοῦ ἀδαμικοῦ ἀνθρώπου.

Κάθε ἀμαρτωλός, στὴν περίπτωση ποὺ συλλαμβάνει τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας του, μέσα ἀπὸ τὸ νόημα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ἀντιλαμβάνεται τὴν πραγματικότητά τῆς λυτρωτικῆς του λειτουργίας, στὸ μέτρο τοῦ προσωπικοῦ του προβληματισμοῦ καὶ τῆς δυνατότητας τῆς πνευματικῆς του ὁράσεως, ἀλλά, τὶς περισσότερες φορές, αἰσθάνεται τὴν ἀντίδραση τοῦ “ἑαυτοῦ” σὲ κάθε βῆμα μετανοίας καὶ πνευματικῆς ἀνανήψεως καὶ ἐσωτερικῆς ἐπομένως ἐλευθερίας.

Ἡ ἀντίδραση αὐτὴ ἔχει πάντοτε τὸ νόημα τοῦ φόβου καὶ τῆς φυγῆς πρὸ τοῦ πρὸς τὴν μετάνοια προσανατολιζόμενου ἑαυτοῦ. Ἐξάλλου ὁ φόβος αὐτὸς καὶ ἡ φυγή, ὡς συμπεριφορὰ “πρὸς τὰ πίσω”, στὴν καθήλωση τῆς ἀμετανοησίας, τῆς ἀκινησίας πρὸς τὴ μετάνοια, ἔχει τελικὰ τὸ νόημα τῆς ραθυμίας,

Ἡ ραθυμία αὐτὴ φαίνεται νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὡς ἀντίσταση στὴν ἀποκάλυψη τῆς ἐσωτερικότητας τοῦ ἑαυτοῦ του μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ἑαυτοῦ του.

Κάθε αἰσθητὴ πρόκληση ἢ προτροπὴ μετανοίας φαίνεται νὰ εἰσχωρεῖ πολὺ βαθειά, στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ φαίνεται νὰ ἀπειλεῖ μία ἄνοδο, στὴν ἐπιφάνεια τῆς συνειδήσεως, πολὺ ἀτομικῶν ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐνδοψυχικῶν καὶ γι’ αὐτὸ “μυστικῶν” περιεχομένων τῆς προσωπικῆς ζωῆς. Κι αὐτὴ ἡ αἴσθησις, ὡς πιθανότητα ἐξωτερικεύσεως ψυχικῶν περιεχομένων τῆς προσωπικότητας, ὅπως διόλου ἀτομικῶν, φαίνεται νὰ ἐνοχλεῖ καὶ μᾶλλον ἤδη νὰ τραυματίζει τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς προσωπικῆς εἰκόνας τοῦ ἑαυτοῦ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ βεβαίωσε ὁ Ἄδὰμ μὲ τὴν ἀντίδρασή του στὴν πρόκληση τοῦ Θεοῦ· “Ἄδὰμ, ποῦ εἶ;”. Κι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἀντιδραστικὸ στοιχεῖο, ὡς ὁ πιὸ ἐσωτερικὸς πυρήνας τῆς δαιμονικῆς βίας, φαίνεται νὰ ἐμποδίζει τὸν ἄνθρωπο νὰ σταθεῖ μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ αἴσθησις ἀντικειμενικῆς εἰλικρίνειας καὶ ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας. Ἔτσι ἡ ἀντίσταση στὴ μετάνοια, μὲ τὸ ἐπιχείρημα τῆς ντροπῆς, ἀποτελεῖ διεργασία τῆς δαιμονικῆς βίας, ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὸ προσωπεῖο τῆς ραθυμίας καὶ τῆς ἀσυνείδητης, παραλυτικῆς ἀδρανείας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Πώς μπορεί νὰ ἐλευθερωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν αὐτόματη (ἀνακλαστική) αὐτὴ λειτουργία τῆς ἀντιδραστικῆς βίας καὶ νὰ προχωρήσει σ' ἓνα λυτρωτικὸ διάλογο τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ τὸν ἑαυτό του;

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πιὸ κρίσιμες, γιὰ τὴν αὐθεντικὴ ὑπαρξιακὴ καταξίωση τοῦ συνειδητοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου, ἀπορίες. Γιατί εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο, ὅτι καὶ ὁ καλοπροαίρετος χριστιανὸς ἄνθρωπος αἰσθάνεται σὲ πολλὰς περιπτώσεις, μία πολὺ ἐσωτερικὴ ἀπροθυμία καὶ ραθυμία, νὰ προχωρήσει στὴ βιωματικὴ -πρακτικὴ συνέπεια τῆς πίστεώς του καὶ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεώς του γιὰ τὴ σωτηρία του. Σὲ πολλὰς περιπτώσεις ὁ χριστιανὸς ἄνθρωπος, ὁ καλοπροαίρετος καὶ συνειδητὸς χριστιανός, γνωρίζει τί τοῦ ὑπαγορεύει νὰ πράξει καὶ νὰ βιώσει ἡ πίστη του καὶ ἡ ἀφοσίωσή του στὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια. Ἀκούει καὶ ἀποδέχεται, μὲ εἰλικρίνεια καὶ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίηση, τὸ ζωποιοῦ λόγο τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἀκούγεται καὶ λαλεῖται καὶ αἰσθάνεται, ὁ χριστιανὸς αὐτός, νὰ φωτίζεται τὸ πνεῦμα του, ὅταν μελετᾷ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ! Ἀλλά...! Ἀλλὰ διαπιστώνει καὶ ὁ ἴδιος συγχρόνως πόσο δυσκίνητος εἶναι στὴν ἄμεση καὶ συνεπῆ βίωση τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας. Βεβαιώνεται συχνά, ἀπὸ τὴ δική του πείρα, πόσο ράθυμος καὶ ἀδρανὴς εἶναι στὴ βίωση αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Αἰσθάνεται ὅτι τοῦ εἶναι πιὸ βολικὸ νὰ ἀναβάλλει κάποια συγκεκριμένη κίνηση ἢ προσπάθειά του πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῆς τῆς βιώσεως. Ἔτσι ἐκεῖνο πὸν κατασταλάζει, σὰν ὑποσυνείδητη ἢ λανθάνουσα αἴσθηση στὸ πνεῦμα του, εἶναι ἡ καθήλωσή του στὴν πνευματικὴ ραθυμία καὶ ἀδράνεια.

Ἡ αἴσθηση αὐτὴ εἶναι ἡ βαριὰ κληρονομία τῆς ἀδαμικῆς ἀντιστάσεως στὴν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ γιὰ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή στὸ χῶρο τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δαιμονικὴ βία, πὸν εἰσῆλθε στὸν ἀνθρώπινο ψυχισμό, μὲ τὴ διάπραξη τῆς ἀδαμικῆς ἁμαρτίας, βιώνεται πλέον, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ, ὡς καθήλωση στὴν ὑπαρξιακὴ ραθυμία καὶ τὴν ἀμέλεια.

Πρόκειται πράγματι γιὰ τὴν κρισιμότερη ἀφροσύνη, πὸν δεσπόζει μέσα στὸ ἀνθρώπινο (χριστιανικὸ) πνεῦμα καὶ συντηρεῖ τὴ ραθυμία τῆς ὑπάρξεως· “ἐκ γὰρ τῆς ἀφροσύνης γίνεται ἡ ραθυμία”.

Πηγή: agiazoni.gr